

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА
ПРАВА И ДРУШТВЕНИ ДИЈАЛОГ

Број: 000619272 2026 13410 005 001 011 002

Дана: 30. априла 2026. године

Булевар Михајла Пупина 2

Београд

ИЗВЕШТАЈ

о спроведеној јавној расправи о Нацрту закона о изменама и допунама Закона о забрани дискриминације – спроведеној у периоду од 9. до 29. априла 2026. године

У складу са Пословником Владе („Службени гласник РС”, бр. 61/06 – пречишћен текст, 69/08, 88/09, 33/10, 69/10, 20/11, 37/11, 30/13, 76/14, 8/19 – др. уредба и 106/25), као и методологијом прописаном Законом о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/18) и Уредбом о анализи ефеката прописа („Службени гласник РС”, бр. 20/25, 27/26 и 30/26) – обавеза је надлежног предлагача да спроведе јавну расправу ради остваривања учешћа јавности прикупљањем коментара и сугестија. Одредбама члана 12. став 3. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 128/20, 116/22 и 92/23 – др. закон), одређен је делокруг Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог у коме се, између осталог, налазе послови државне управе који се односе на антидискриминациону политику.

Ради усклађивања са препорукама Европске комисије (ЕК) и препорукама Европске комисије против расизма и нетолеранције (ECRI), односно, усклађивања са правним тековинама Европске уније у области Правосуђе и основна права (приступно поглавље 23), а у циљу испуњавања обавеза у процесу приступања Европској унији, надлежни предлагач је Решењем од 16. марта 2026. године образовао Радну групу за израду Нацрта закона о изменама и допунама Закона о забрани дискриминације. Радна група је дала предлоге решења у циљу унапређења текста Закона о забрани дискриминације, на основу којих је сачињен текст Нацрта закона о изменама и допунама Закона о забрани дискриминације (у даљем тексту: Нацрт закона).

Сходно наведеном, Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог је у периоду од 9. до 29. априла 2026. године спровело јавну расправу о Нацрту закона. Информација о одржавању јавне расправе била је објављена на интернет страници Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог, као ресорног министарства (<https://minljmpdd.gov.rs/category/vesti/> и <https://minljmpdd.gov.rs/dokumenta/akta-u-pripremi/javne-rasprave/nacrti-zakona-jr/>), као и на порталу е-Консултације (<https://ekonsultacije.gov.rs/topicOfDiscussionPage/652/4>). Том

приликом, представници државних органа, јавних служби, привредних субјеката, синдиката, удружења послодаваца, организација цивилног друштва, академске заједнице, медија и друге заинтересоване стране, позвани су да узму учешће у јавној расправи.

У процесу јавне расправе коришћен је метод прикупљања писаних коментара, при чему су заинтересоване стране имале прилику да на текст Нацрта закона дају општи коментар, као и да у појединостима предложи додавање или измену текста Нацрта закона. Сугестије, предлози, иницијативе и коментари на Нацрт закона достављани су, на јавно доступном предвиђеном обрасцу, на поштанску адресу или на адресу електронске поште Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог.

Током јавне расправе, пристигло је укупно 10 коментара на прописаном обрасцу и у предвиђеном року, и то од: четири органа државне управе, четири организације цивилног друштва и два појединца, док су два коментара (Нафтна индустрија Србије и Аутономни женски центар) достављени након истека рока за спровођење јавне расправе, и они нису узети у разматрање.

У наставку се налази преглед коментара достављених током јавне расправе и одговори надлежног предлагача.

Повереник за заштиту равноправности (у даљем тексту: Повереник)

Коментар Повереника:

Повереник најпре предлаже да се у члану 11. Нацрта закона којим се мења члан 33. тачка 1. важећег закона изврши измена текста тако да гласи: „лицу које сматра да је претрпело дискриминацију пружа информације и саветује га непристрасно и независно о остваривању права и заштити од дискриминације; правном оквиру и радњама у вези са поступком; расположивим правним средствима, укључујући и судску заштиту; применљивим правилима у погледу поверљивости и заштите података о личности; и могућности добијања психолошке или друге релевантне подршке од других тела или организација”. Наведено предлажемо, јер је важећим законом на прецизан и јасан начин, таксативним навођењем свих радњи које Повереник може предузети, већ прописано које услуге и информације Повереник у оквиру својих надлежности може пружити лицу које је претрпело дискриминацију, чиме је обезбеђен довољан степен правне сигурности. Уколико постоји намера да се уреди област превенције и сузбијања дискриминације за коју је Повереник такође надлежан, а у коју спадају и обуке о појму и облицима дискриминације које овај државни орган спроводи предлажемо допуну члана 33. тачке 11) важећег закона уместо тачке 1). Наиме, тачком 11) важећег закона већ је прописано да Повереник организује, односно спроводи независна истраживања из области унапређења равноправности и заштите од дискриминације и објављује стручне публикације, обавештења и информације из области унапређења равноправности и заштите од дискриминације.

Одговор надлежног предлагача: Коментар је прихваћен.

Коментар Повереника:

Поводом члана 11. става 3. Нацрта закона, којим се после тачке 3. важећег закона додаје нова тачка 4. која гласи: „4) придружује се тужиоцу као умешач у поступку, уз сагласност тужиоца”, Повереник је мишљења да је положај Повереника као умешача потребно уредити у оквиру сада важећег члана 33. став 1. тачка 3. Закона о забрани

дискриминације којим је прописано овлашћење Повереника да покреће стратешке парнице, односно подноси тужбе у своје име и за рачун дискриминисаног лица, на начин да се уз ово већ прописано овлашћење додају речи: „а може се придружити тужиоцу као умешач у поступку уз сагласност тужиоца”.

Одговор надлежног предлагача: Коментар је прихваћен.

Коментар Повереника:

Повереник предлаже допуну члана 15. Нацрта закона додавањем става 7. који гласи: „Органи јавне власти имају обавезу да сарађују са Повереником за заштиту равноправности и да му омогуће приступ просторијама и ставе на располагање све податке којима располажу, а који су од значаја за поступак који води по службеној дужности, осим када је то због степена њихове тајности у супротности са законом.

Најпре указујемо да је чланом 17. Нацрта закона утврђено да Повереник може по службеној дужности покренути поступак за заштиту од дискриминације, као и да је наведена измена предложена у циљу усклађивања овог закона са Директивом (ЕУ) 2024/1499 и Директивом (ЕУ) 2024/1500 којима се у циљу побољшања ефикасности тела за једнакост и обезбеђивању њихове независности мењају до сада важеће Директиве 2006/54/ЕЗ и 2010/41/ЕУ, односно проширују овлашћења ових тела у односу на Директиву 2000/78/ЕЗ и Директиву 79/7/ЕЕЗ, на начин да се телима за ра равноправност уколико посумњају на могуће кршење начела једнаког поступања даје овлашћење да спроведу истрагу на сопствену иницијативу.

Такође, Директивом (ЕУ) 2024/1499 и 2024/1500 је прописано да су докази кључни за утврђивање да ли је дошло до дискриминације, да често нису у поседу жртве, те да би се због тога телима за равноправност морао бити обезбеђен приступ информацијама потребним за утврђивање да ли је дошло до дискриминације и сарадња са другим надлежним органима, као и да би државе чланице морале успоставити одговарајући оквир за извршавање те надлежности у складу са националним прописима. Чланом 8. наведених директива утврђено је да су државе чланице у обавези да пропишу овлашћења телима за равноправност за спровођење истраге како би утврдила да ли је дошло до кршења начела једнаког поступања у директивама 79/7/ЕЕЗ, 2000/43/ЕЗ, 2000/78/ЕЗ и 2004/113/ЕЗ. Такође, ставом 2. овог члана утврђено је да државе чланице телима за равноправност морају обезбедити правни оквир за спровођење истрага који им омогућава утврђивање чињеница, а који се пре свега односи на право на приступ информацијама и документима потребним за утврђивање да ли је дошло до дискриминације, те да је потребно прописати одговарајуће механизме за сарадњу тела за равноправност са релевантним органима јавне власти у ту сврху.

Сагласно наведеном, Повереник је мишљења да је у циљу адекватног спровођења предложене допуне члана 15. Нацрта закона, додавањем става 6., како би се обезбедила ефикасност поступка који је покренут на основу доступних информација, сазнања или других извора који указују на могуће постојање дискриминације, неопходно осим постојећих механизма за утврђивање чињеничног стања предвидети и обавезу органа јавне власти да када је то потребно омогуће Поверенику приступ просторијама и ставе на располагање све податке којима располажу, а који су од значаја за поступак који води, осим када је то због степена њихове тајности у супротности са законом. Имајући у виду

да се у поступку пред Повереником штити једно од основних људских права утврђених чланом 21. Устава РС, право на недискриминацију, сматрамо да је наведени предлог оправдан у случајевима у којима Повереник за заштиту од дискриминације покреће поступак заштите по службеној дужности.

Одговор надлежног предлагача: Коментар је делимично прихваћен.

Образложење: У циљу што шире примене обавезе сарадње органа јавне власти са Повереником у поступку за заштиту од дискриминације, сматрамо да ову обавезу не треба ограничити само на поступак који Повереник покреће по службеној дужности, те смо стога прописали да се обавеза односи на поступак пред Повереником у целини, што обухвата и поступање по притужбама.

Коментар Повереника:

Предлажемо поновно прописивање брисане одредбе којом би се експлицитно предвидела могућност да у циљу ефикаснијег обављања послова из своје надлежности, Повереник може оснивати регионалне канцеларије. Указујемо да је Радна група за израду Нацрта закона о изменама и допунама Закона о забрани дискриминације на састанку од 31. марта прописала ову одредбу. Повереник истиче да је у тачки 38) Директиве (ЕУ) 2024/1499 прописано да ефикасност рада тела за равноправност зависи од тога да ли је и друштвеним групама које су у већем ризику од дискриминације омогућен адекватан приступ услугама које тела пружају, те да су у циљу обезбеђивања адекватног приступа државе чланице у обавези да осигурају да грађанима оне буду доступне на територији читаве земље. Директивом се посебно указује на друштвене групе које су у неповољном положају и оне којима приступ тим услугама може бити отежан, примера ради због њиховог економског статуса, старосног доба, инвалидитета, нивоа писмености, држављанства или пребивалишта/боравишта, или због недостатка приступа интернету. Такође, у тачки 39) утврђено је да је потребно свима обезбедити једнак приступ услугама које тела за равноправност пружају, те уклонити потенцијалне препреке приступу тим услугама. Имајући у виду наведено истом тачком Директиве прописано је да су државе чланице у обавези да обезбеде да услуге тела за равноправност буду доступне свим потенцијалним жртвама на територији целе земље кроз оснивање локалних канцеларија. Подсећамо да Повереник већ има једну регионалну канцеларију у Новом Пазару која је отворена 2014. године, као и да је досадашња пракса показала да је њено постојање веома важно не само за заштиту од дискриминације, већ и за њено сузбијање, кроз промовисање равноправности и толеранције. Посебно су припадници Бошњачке националне мањине који живе на територији Рашког управног округа свих ових година указивали да им постојање регионалне канцеларије Повереника пружа већи степен заштите од дискриминације, али и разумевања овог права, јер информације добијају у непосредној комуникацији са запосленима који су истовремено и њихови суграђани. Напомињемо, да су у регионалној канцеларији у Новом Пазару запослене две особе. Сагласно наведеној пракси мишљења смо да би експлицитно утврђивање могућности да Повереник отвори регионалне канцеларије и у другим деловима Републике Србије, посебно у оним у којима живе припадници националних мањина, унапредило остваривање равноправности свих грађана и смањило ризик од дискриминације припадника националних мањина који су у већем ризику. Подсећамо, да Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности има три канцеларије ван седишта.

Такође, указујемо да је у тексту Образложења члана 4. Нацрта закона неопходно дати додатно појашњење предложене допуне члана 13. важећег Закона и прецизирати разлоге за експлицитно навођење „расне дискриминације према Ромима, исламофобију и антисемитизам” у светлу нових пракси. Наиме, међународним и европским документима које је Република Србија прихватила, дискриминација Рома и Ромкиња се препознаје као Посебан облик расизма, означен појмом *antigypsyism*. Овај појам је изричито садржан у препорукама Савета Европе, документима Европске уније, као и у политичким опредељењима кор је Република Србија прихватила, прихватањем ИХРА радне дефиниције (анти)циганизма и дискриминације Рома и Ромкиња. На тај начин потврђено је да се не ради о уобичајеном облику дискриминације, већ о друштвеном феномену са препознатљивим и дуготрајним последицама по положај ромске заједнице. Сагласно наведеном препознавање циганизма не би представљало увођење новог облика дискриминације, нити одступање од постојећег система заштите, већ би се тиме постојећи правни оквир прецизирао и учинио препознатљивим као специфични облик расизма усмерен према Ромима и Ромкињама.

На крају предлажемо и измену члана 20. Нацрта закона и повећање износа новчане казне на 100.000 до 1.000.000 динара, прописане за прекршај правног лица односно предузетника, власника, односно корисника објекта у јавној употреби или јавне површине, који лицу или групи лица на основу њиховог личног својства не омогући приступ тим објектима, односно површинама. Имајући у виду да је приступачно физичко окружење један од основних предуслова за инклузију особа са инвалидитетом у друштво, као и да постојање архитектонских и других баријера особама које се крећу уз помоћ инвалидских колица, али и старијим особама које се крећу помоћу неког другог ортопедског помагала онемогућава пуно уживање права зајамчених Уставом РС, Повереник је мишљења да је наведени предлог оправдан.

Одговор надлежног предлагача: Коментар није прихваћен.

Образложење: Иако је одредба о регионалним канцеларијама била уврштена у првобитну верзију текста Нацрта закона, избачена је у складу са мишљењем Министарства финансија. Министарство, као надлежни предлагач Нацрта закона, подржава иницијативу за увођење регионалних канцеларија али напомиње да је у стварима које изискују додатне материјалне расходе мишљење Министарства финансија пресудно. Такође, наглашавамо да, као што Повереник и сам наводи, постојећи законски оквир не спречава Повереника да оснива регионалне канцеларије.

Удружење А 11 – Иницијатива за економска и социјална права (у даљем тексту: А11):

Коментар А11:

Пре свега, важно је напоменути да измене и допуне Закона о забрани дискриминације нису биле у Плану рада Владе Републике Србије за 2026. године, те остаје нејасно због чега се приступило овим изменама у датом тренутку. Поред тога, сам предложени текст који је објављен на веб-страници Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог није у складу нити са прописима који регулишу поступке припреме измена и допуна прописа, нити са прописима који регулишу начин спровођења јавних расправа о изменама и допунама прописа. Иако се ово може сматрати као техничко питање, важно је напоменути да се пропуштањем спровођења поступка у складу са прописима стручна и заинтересована јавност, укључујући ту и удружење А 11 –

Иницијатива за економска и социјална права (које је имало своје представнике у претходној Радној групи за измене и допуне Закона о забрани дискриминације које су усвојене 2021. године) онемогућава да у потпуности разуме предложене измене и да да коментаре који би могли унапредити предложени текст. Тиме се избегава суштински дијалог о садржини прописа. Илустрације ради, предлог измена и допуна Закона о забрани дискриминације који је предмет ове јавне расправе није објављен у складу са Пословником Владе Републике Србије који у чл. 39. таксативно прописује шта све садржи образложење нацрта закона. Овај Нацрт закона не садржи нити једну од захтеваних тачака образложења па стручна јавност остаје ускраћена за прилику да дубље разуме неке од предложених измена. Предлагач је заинтересованој и стручној јавности предочио само текст Нацрта закона из ког се не може видети шта је била интенција нити који су разлози за измене и допуне појединих одредаба Закона о забрани дискриминације.

Одговор надлежног предлагача: Коментар евидентиран.

Образложење надлежног предлагача: Поступак спровођења јавне расправе регулисан је чланом 41б Пословника Владе, који прописује да Програм јавне расправе обавезно садржи Нацрт закона са пратећим образложењем, које је Министарство и доставило Влади у процесу доношења Закључка о спровођењу јавне расправе. Међутим, ова одредба не прописује да се образложење Нацрта закона обавезно ставља на увид јавности приликом објављивања позива за учешће у јавној расправи. Напомињемо да намера Министарства није била да процес учини мање транспарентним, и да је основни разлог што образложење није стављено на увид јавности чињеница (која је јавности била позната) да су решења у Нацрту закона превасходно резултат усклађивања са правним тековинама Европске уније, односно да су решења таква да је увидом у текст Нацрта закона јасна њихова сврха.

Коментар А11:

Чланом 3. којим се додају чл. 12 а и 12 б на начин да се као посебни облици дискриминације наводе сегрегација и навођење на дискриминацију номотехнички ће се унапредити Закон о забрани дискриминације, те сматрамо да је ово добро решење. Такође, измене и допуне из чл. 3 Нацрта, којима се мења чл. 13. Закона о забрани дискриминације на начин да се расизам према Ромима, као и антисемитизам и исламофобија третирају као тешки облици дискриминације унапредиће тренутни правни оквир, уз сугестију да би требало размотрити да се „расна” у појму „расна дискриминација према Ромима” брише пошто не постоји случај у ком дискриминација према Ромима нема расну димензију. Експлицитно препознавање да је одбијање или пропуштање разумног прилагођавања за особе са инвалидитетом облик дискриминације такође ће унапредити правни оквир и потенцијално допринети унапређењу заштите права особа са инвалидитетом. Сматрамо такође да је експлицитно прецизирање да Повереник за заштиту равноправности може бити умешач у парничном поступку за заштиту од дискриминације решава поједине дилеме из праксе и унапређује одредбе Закона о забрани дискриминације.

Одговор надлежног предлагача: Коментари евидентирани.

Коментар А11:

Брисање чл. 5. став 1. и 2. – Предложеном изменом губи се суштина процене утицаја прописа или јавне политике на социоекономски угрожене категорије грађана,

супротно самој сврси ове обавезе органа јавне власти у упоредном праву. Наиме, процена утицаја прописа и јавних политика на социоекономски угрожене категорије лица успоставља се са циљем да се њеним спровођењем отклањају последице системске неједнакости са којом се суочавају одређене категорије лица, или да се спречи доношење решења, законских или стратешких који ће креирати нове неједнакости. Код процене утицаја из чл. 14. Закона о забрани дискриминације је стога неопходно задржати фокус на социоекономски угроженим категоријама лица. Предложена измена којом се уводи категорија „група у посебном ризику од дискриминације“ замагљује ову обавезу и своди је на „редовне“ процене утицаја какве се спроводе приликом доношења прописа или јавних политика. Са друге стране, сама суштина процене утицаја, која и спада у домен посебних мера за постизање равноправности у Републици Србији, је да се створе услови за адресирање питања неједнакости исхода за оне категорије грађана и групе које су социоекономски најугроженије. Неједнакост исхода у остваривању права одређене социоекономски угрожене категорије лица није нужно и посебан ризик од дискриминације, те је неопходно разлучивање ова два, што је већ постигнуто претходним изменама и допунама Закона о забрани дискриминације. Такође, свођењем обавезе процене утицаја искључиво на ситуације које се односе на „групе“, а не на лица и групе лица како је до сад било прописано Законом о забрани дискриминације губи се још једна њена значајна компонента. На крају, имајући у виду да је упркос препорукама Повереника за заштиту равноправности до сада изостала пуна примена ове обавезе, како на националном, тако и на покрајинском и локалном нивоу, предлагач измена и допуна Закона о забрани дискриминације требало би у најмању руку да образложи који су мотиви за измене категорија лица на које се односи ова процена утицаја, те да појасни како ће се променом „социоекономски угрожених лица и група лица“ на неодређенији појам „група у посебном ризику од дискриминације“ унапредити примена ове одредбе Закона. Због свега наведеног, сматрамо да је неопходно брисати предложену измену и остати при првобитном решењу из Закона о забрани дискриминације из 2021. године. Унапређење стања у погледу постизања равноправности у Републици Србији потребно је тражити у домену боље примене постојеће одредбе, а не њеном недовољно образложеном и нејасном изменом.

Одговор надлежног предлагача: Коментар делимично прихваћен.

Образложење надлежног предлагача: Министарство је разумело и уважило образложење подносиоца коментара и одлучило да задржи постојећу формулацију: „социоекономски угрожених лица или група лица“ уз додавање формулације: „односно лица или група лица у посебном ризику од дискриминације“.

Коментар А11:

Чл. 13. „Организација из става 3. овог члана може поднети притужбу у своје име ако се повреда односи на групу неодређених лица, у ком случају му сагласност није потребна” – Истицањем да организација која се бави заштитом људских права подноси притужбу у овим случајевима „у своје име” укида се досадашњи приступ који је подразумевао да организације за заштиту људских права подносе притужбе у јавном интересу, у складу са статутом дефинисаним циљевима удружења и мандатом организације. Због тога сматрамо да је потребно обрисати претходно наведено како би се задржао досадашњи принцип према коме организације за заштиту људских права подносе притужбе у јавном интересу, пратећи област свог деловања и положај појединаца и група са којима раде. Због тога су удружења за заштиту људских права била посебно

мотивисана да прате поштовање принципа недискриминације. На крају, сматрамо да се предложеним изменама Закона о забрани дискриминације и истицањем да се у овим случајевима притужбе подносе „у своје име” губи ова изузетно важна одлика Закона о забрани дискриминације те да од таквог решења треба одустати.

Одговор надлежног предлагача: Коментар је прихваћен.

Коментар А11:

Поједностављивање члана 17. став 1. тако да гласи: „Ради заштите начела једнакости и спречавања дискриминације, Повереник може да покрене поступак по службеној дужности”. Оваквим нормирањем се поједностављује одредба и избацују непотребни делови који говоре о томе да се поступак покрене по службеној дужности онда када „доступне информације, сазнања или други извори указују на могуће постојање дискриминације“, јер се давањем самог овлашћења Поверенику да покрене поступак по службеној дужности подразумева да се такав поступак покрене онда када су доступне информације или сазнања који указују на то да је могуће постојање дискриминације.

Одговор надлежног предлагача: Коментар није прихваћен.

Образложење надлежног предлагача: Сматрамо да проширена одредба доприноси правној јасноћи у погледу околности у којима Повереник поступа по службеној дужности.

Синдикат новинара и медијских радника - коментар:

Наш предлог се односи на корекцију схватања, тј. дефиниције дискриминације у постојећем Закону о забрани дискриминације и, посебно, у вези са садашњим чланом 16 који се односи на дискриминацију у области рада. Предлажемо да Закон о забрани дискриминације ову појаву третира универзално, да дискриминацију дефинише у оригиналном значењу – да је то оно што у суштини и јесте: поступак којим се неко ставља у неравноправан положај према другима – најновији Речник српског језика у издању Матице српске каже да је дискриминација ограничавање, оспоравање права која некоме припадају; прављење неоправданих разлика међу људима (расних, националних, верских, социјалних и др.), довођење, стављање у неравноправан положај према другима, обесправљивање. Ако се оваква пракса може јасно уочити и доказати, није потребно тражити разлог у личном својству или претпостављању личног својства – дискриминација је прекршај по себи, који може исходити из мотива несразмерне експлоатације рада оних који су у позицији мање моћи од других, посебно у односу на послодавца, па због тога обесправљених. Ако се пак, дискриминација врши баш јасно због личног својства препознатог у досадашњем Закону, наравно да је то тежи прекршај и као такав може такође бити препознат и у Закону као тежи прекршај. Проблем је у томе што садашњи закони у Србији, па и Закон о забрани дискриминације, игноришу универзално значење појма дискриминације и због тога „маскирану“ дискриминацију не препознају и тако је нехотице подстичу.

Предлажемо да се у члану 6. Нацрта дода став следеће садржине:

У члану 16. став 2. после речи „и свако друго лице које учествује у раду“ додају се речи: „без обзира на разлог или претпостављени разлог дискриминације, односно не искључиво због доказаног или претпостављеног личног својства. Само понуда уговора са лошијим условима за једнаки рад једнаке вредности сматра се дискриминацијом, без обзира да ли је лице пристало на такав уговор или не.“

Како смо већ навели у Општим коментарима, вишедеценијска пракса је показала да се уговори из сфере ванрадних односа злоупотребљавају, да се по њима ангажована лица држе и више од двадесет година, да се од њих захтева једнак или чак виши квалитет рада од стално запослених а истовремено немају право на плаћени одмор и боловање уз нижу накнаду од нивоа зарада запослених на упоредивим пословима, док им се уговори обнављају на три или шест месеци, односно 120 радних дана у случају уговора о привременим и повременим пословима. Све ово је праћено значајно нижим надокнадама у односу на зараде запослених на истим или упоредивим пословима, унутар истог предузећа/установе, чак и испод нивоа минималне зараде у Републици Србији. Ово је де факто дискриминација и сматрамо да јој напоскон треба стати на пут, констатацијом да је то дискриминација и де јуре. У ЕУ нема овакве врсте злоупотребе, па претпостављамо да зато досад није препозната у нашем Закону о забрани дискриминације. Будући да су ангажовани по оваквим уговорима пристали да их потпишу и раде под таквим условима, ситуација се погрешно тумачи као добровољно пристајање на такав третман, а ради се заправо о егзистенцијалној примораности коју послодавци злоупотребљавају. Ако смо једнаки пред законом, треба да будемо једнаки увек и пред сваким, па и пред послодавцима.

У члану 16. став 2. (Закон о забрани дискриминације) после речи „и свако друго лице које учествује у раду” додају се речи: „без обзира на разлог или претпостављени разлог дискриминације, односно не искључиво због доказаног или претпостављеног личног својства. Само понуда уговора са лошијим условима за једнаки рад једнаке вредности сматра се дискриминацијом, без обзира да ли је лице пристало на такав уговор или не.”

Вишедеценијска пракса је показала да се уговори из сфере ванрадних односа злоупотребљавају, да се по њима ангажована лица држе и више од двадесет година, да се од њих захтева једнак или чак виши квалитет рада од стално запослених а истовремено немају право на плаћени одмор и боловање уз нижу накнаду од нивоа зарада запослених на упоредивим пословима, док им се уговори обнављају на три или шест месеци, односно 120 радних дана у случају уговора о привременим и повременим пословима. Будући да су ангажовани по оваквим уговорима пристали да их потпишу и раде под таквим условима, ситуација се погрешно тумачи као добровољно пристајање на такав третман, а ради се о егзистенцијалној примораности коју послодавци злоупотребљавају.

Додаје се члан 1а који гласи:

У члану 2. тачка 1. (Закон о забрани дискриминације), после речи „на отворен или прикривен начин“ и запете додају се речи: „без обзира на очигледност или доказивост мотива прављења неоправдане разлике, а нарочито онај”... а реченица се даље наставља како стоји у постојећем члану: „... који се заснива на...”

Како је већ објашњено, у садашњем законодавству препознате су злоупотребе постојећих закона, којих (злоупотреба) у ЕУ нема, па и не постоје у тамошњем законодавству, које је узор нашим законима. Пошто постоје облици дискриминације препознати у садашњем Закону, сматрамо да треба проширити њену дефиницију.

Одговор надлежног предлагача: Коментар није прихваћен.

Образложење надлежног предлагача: Уз уважавање проблема на који подносилац коментара скреће пажњу, напомињемо да није могуће мењати дефиницију дискриминације препознату уставом, прихваћеним међународним уговорима и Законом о забрани дискриминације, односно да је основни елемент дискриминације лично својство, као и да листа личних својстава законом није ограничена.

Комитет правника за људска права (у даљем тексту: ЈУКОМ):

Коментар ЈУКОМ-а:

Комитет правника за људска права Јуком поздравља измене Закона о забрани дискриминације, нарочито у делу који се односи на проширивање надлежности Повереника за заштиту равноправности, као и измене у члану 2 Нацрта којима се мења члан 9 ЗЗД, а који на детаљнији начин прописује забрану позивања на одговорност.

Одговор надлежног предлагача: Коментар евидентиран.

Коментар ЈУКОМ-а:

Указујемо да је рок остављен за јавну расправу веома кратак, имајући у виду значај ЗЗД, као и велики број других закона чије се измене у исто време припремају. Додатно, изостанак образложења предложених измена уноси нејасноће већ при језичком тумачењу, што доводи до произвољног и неуједначеног тумачења и правне несигурности. Сматрамо да ће оваква решења последично стварати даље проблеме у примени закона и неуједначеној судској пракси.

Одговор надлежног предлагача: Коментар евидентиран.

Образложење надлежног предлагача: Рок од 20 дана за трајање јавне расправе предвиђен је Пословником Владе и у потпуности је испоштован од стране Министарства. У оквиру овог рока, одржан је и округли сто на који су позване све значајније организације у области заштите људских права са којима је Министарство остварило сарадњу у претходним годинама.

Коментар ЈУКОМ-а:

Коментар на члан 5. Нацрта закона о изменама и допунама Закона о забрани дискриминације (којим се мења чл.14. у ст.4. и 5.) – сматрамо да је непотребно мењати у чл.14. у ст.4 као и у ст. 5. тачкама 4. и 5. истог члана речи „социоекономски угрожених лица или групе лица“ за речи „групе у посебном ризику од дискриминације“ јер је ова категорија већ препозната у постојећем закону и свакако је категорија лица која је специфична и вишеструко угрожена, а свако изједначавање са осталим категоријама или групама лица носи ризик од произвољног тумачења ове одредбе. Уместо предложене измене требало би да остане реч „социоекономски угрожена лица или групе лица“ и само додати реч „и остале“ испред „групе у посебном ризику од дискриминације“. Додатно, и логично је оставити већ постојећу дефиницију социоекономски угрожених лица кад се већ истовремено предлажу и измене у чл. 4. Нацрта закона о изменама и допунама Закона о забрани дискриминације којима се члан 13. у тачки 1. након речи „верске припадности“ проширује и додаје заграда и речи: „(укључујући расну дискриминацију према Ромима, исламофобију и антисемитизам)“.

Одговор надлежног предлагача: Коментар је прихваћен.

Образложење надлежног предлагача: Образложење је дато у одговору на коментар Иницијативе А 11.

Коментар ЈУКОМ-а:

Коментар на члан 9. Нацрта Закона о изменама и допунама Закона о забрани дискриминације односно на предложене измене става 2. члана 26. Закона о забрани дискриминације – Услед изостанка образложења није могуће сагледати сврху која се желела постићи прописаним ограничењима, као ни домет и практичну примену предложене допуне. Оваква формулација не пружа потребну нормативну прецизност и остаје недовољно јасна већ при језичком тумачењу што лако може довести до неуједначеног и широког тумачења и правне несигурности. Сходно томе предлагемо брисање формулације „не намећу несразмерно или неоправдано оптерећење”.

Одговор надлежног предлагача: Коментар није прихваћен.

Образложење надлежног предлагача: Члан 2. Конвенције о правима особа са инвалидитетом прописује следеће: „Разумно прилагођавање” означава неопходно и адекватно модификовање и усклађивање којим се не намеће несразмерно, односно непотребно оптерећење, тамо где је то у конкретном случају потребно, како би се обезбедило да особе са инвалидитетом уживају, односно остварују равноправно са другима сва људска права и основне слободе. Стога, указујемо на то да је Министарство извршило дословно усклађивање са одредбом Конвенције о правима особа са инвалидитетом.

Коментар ЈУКОМ-а:

Коментар на члан 18. Нацрта којим се предлажу измене ст. 2. чл. 45. Закона о забрани дискриминације – Ове измене би биле прихватљиве уколико је намера предлагача да се увођењем претпоставке уместо степена вероватноће олакшава тужиоцу доказивање претрпљене дискриминације. Међутим, како је досадашња судска пракса различито тумачила степен вероватноће и тренутак „преласка” терета доказивања са тужиоца на туженог, постоји и овде могућност да ће се и појам претпоставке различито тумачити у погледу примене правила о терету доказивања. Овде недостаје образложење предложене измене.

Одговор надлежног предлагача: Коментар евидентиран.

Образложење надлежног предлагача: Наведене измене извршене су у складу са коментаром Европске комисије а у циљу усклађивања са Директивом 2000/43/ЕС и Директивом 2000/78/ЕС. Уважавајући забринутост подносиоца коментара у погледу тумачења одредбе закона, Министарство указује на то да је предложена форма највећи могући гарант правне сигурности тужиоца у поступку за заштиту од дискриминације, те да није у могућности да додатним нормирањем утиче на начин на који судови тумаче закон у конкретном случају, као и да постојећа малобројна судска пракса није адекватна за доношење закључака о ваљаности ове одредбе.

Ужички центар за права детета, Мрежа организација за децу Србије, Иницијатива за права особа са менталним инвалидитетом, Центар за производњу знања и вештина, Praxiс и Савез удружења за помоћ ментално недовољно развијеним особама (у даљем тексту: Група удружења)

Коментар Групе удружења:

Позитивно је што се приступило усаглашавању Закона о забрани дискриминације са међународним и регионалним антидискриминационим правним оквиром.

Одговор надлежног предлагача: Коментар евидентиран.

Коментар Групе удружења:

Република Србија је потписница Конвенције о правима детета и обавезала се да ће поштовати одредбе ове конвенције. Између осталог, одредбама члана 2. Конвенције о правима детета, обавезала се да ће поштовати и обезбедити права садржана у конвенцији сваком детету под својом јурисдикцијом, без икакве дискриминације и без обзира на расу, боју коже, пол, језик, вероисповест, политичко или друго убеђење, национално, етничко или социјално порекло, имовно стање, инвалидитет, рођење или други статус детета или његовог родитеља или законског старатеља, као и да ће предузети све потребне мере како би се обезбедила заштита детета од свих облика дискриминације. С тим у вези, сматрамо да је ово уједно и прилика за усаглашавање националног антидискриминационог законодавства са одредбама Конвенције о правима детета, препорукама Комитета за права детета упућеним Републици Србији и одредбама општих коментара Комитета за права детета које се односе на дискриминацију деце.

Конкретно, у питању су:

- Одредбе члана 2. Конвенције о правима детета;
- Закључна запажања Комитета за права детета о комбинованом другом и трећем периодичном извештају Републике Србије (CRC/C/SRB/CO/2-3 од 7. марта 2017. године);
- Општи коментар бр. 2 Комитета за права детета (2002);
- Општи коментар бр. 5 Комитета за права детета (2003);
- Општи коментар бр. 12 Комитета за права детета (2009);
- Заједнички Општи коментар бр. 31/18 Комитета за елиминацију дискриминације жена и Комитета за права детета (2019);

Одговор надлежног предлагача: Коментар евидентиран.

Образложење надлежног предлагача: Указујемо на то да одредбе Закона о забрани дискриминације нису у супротности са Конвенцијом о правима детета, те да закон, под појмовима: „свако” и „сви” подразумева и децу, односно да лично својство старосног доба подразумева било коју старост лица, што значи да се односи и на децу и младе. С тим у вези, сматрамо да појединачни предлози групе удружења који произилазе из

претпоставке да је у Нацрт закона потребно унети темељне измене како би деца била посебно препозната нису сврсисходни, те да је, имајући обимност предлога, потребно размотрити израду посебног прописа односно механизма за заштиту деце.

Коментар Групе удружења:

Члан 2. став 1. 33Д

Изрази „дискриминација” и „дискриминаторско поступање” означавају свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лица или групе као и на чланове њихових породица, или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, роду, родном идентитету, сексуалној оријентацији, полним карактеристикама, нивоом прихода, имовном стању, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, укључујући статус детета и малолетника, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима (у даљем тексту: лична својства);

Додавање нових тачки у ставу 1. овог члана:

- Израз дете означава свако људско биће млађе од 18 година. Изрази дете и малолетник имају исто значење у смислу овог закона. Када се одредбе овог закона примењују на дете, тумачиће се на начин који је у складу са најбољим интересом детета.

Одговор надлежног предлагача: Коментар није прихваћен.

Образложење надлежног предлагача: Видети образложење на претходни коментар.

Коментар Групе удружења:

- Вишеструка дискриминација означава дискриминаторно поступање према лицу или групи лица на основу два или више личних својстава, које делују одвојено или истовремено, при чему се утицај личних својстава може разграничити.

- Интерсекцијска дискриминација означава дискриминаторно поступање према лицу или групи лица које произлази из сложеног или интеракцијског ефекта два или више личних својстава, при чему се утицај личних својстава не може разграничити.

Одговор надлежног предлагача: Коментар није прихваћен.

Образложење надлежног предлагача: Министарство је размотрило наведени предлог и одбацило могућност да се наведене дефиниције издвоје у посебне одредбе, будући да не представљају диспозицију, односно да су већ наведене у члану 13.

Коментар Групе удружења:

Члан 13. став 1. ЗЗД

Тешки облици дискриминације су:

1. изазивање и подстицање неравноправности, мржње и нетрпељивости по основу националне, расне или верске припадности, језика, политичког опредељења, пола, родног идентитета, сексуалне оријентације и инвалидитета, старосног доба, укључујући статус детета и малолетника;

4. ропство, трговина људима, а посебно трговина децом, сегрегација, апартхејд, геноцид, етничко чишћење и њихово пропагирање;

Додавање нове тачке у ставу 1. овог члана:

- Дискриминација детета или групе деце чија је последица ускраћивање или знатно отежавање приступа образовању, здравственој заштити, адекватном становању, социјалној заштити, регистрацији рођења или личним документима, као и учешћу у поступку који се тиче детета.

Одговор надлежног предлагача: Коментар није прихваћен.

Образложење надлежног предлагача: Видети образложење на претходни коментар.

Коментар Групе удружења:

Члан 14. ЗЗД ставови 3. и 5.

Послодавци су дужни да предузму одговарајуће мере ако је то потребно у конкретном случају у циљу обезбеђивања приступа, разумно прилагођеног радног места, учешћа, стручног усавршавања и напредовања у послу запослених који се налазе у неравноправном положају у односу на друге запослене, а нарочито особа са инвалидитетом, припадника националних мањина, жена, мушкараца, особа другачије сексуалне оријентације, родног идентитета, старијих особа, младих радника испод 18 година и других, осим ако би ове мере представљале несразмеран терет за послодавца. Не сматра се да је терет несразмеран ако је умањен примереним мерама јавних политика у области рада и запошљавања.

Допуна става 5. овог члана или нови став члана 14.

Процена утицаја нарочито садржи:

1) свеобухватан опис стања у области која је предмет регулисања са посебним освртом на социоекономски угрожена лица и групе лица;

- 2) процену неопходности и сразмерности намераваних измена прописа са аспекта поштовања начела једнакости и права социоекономски угрожених лица и група лица;
- 3) процену ризика за права, обавезе и на закону засноване интересе лица и група лица из става 3. овог члана.

У случајевима када нови пропис или јавна политика утиче или може утицати на децу, спровешће се процена утицаја на права детета, уз адекватну партиципацију деце и организација које их представљају.

Одговор надлежног предлагача: Коментар није прихваћен.

Образложење надлежног предлагача: Видети образложење на претходни коментар.

Коментар Групе удружења:

Нови члан 14а ЗЗД

Органи јавне власти дужни су да предузимају превентивне мере ради уклањања стереотипа и предрасуда као узрока дискриминације, као и да обезбеде окружење без стигме, дискриминације и насиља.

Нарочито су дужни да:

спроводе кампање за подизање свести у циљу сузбијања стереотипа и предрасуда према групама у посебном ризику од дискриминације, укључујући децу из ових група;

укључе права детета, забрану дискриминације и равноправност у образовање и стручне обуке;

спроводе програме за превенцију сваког облика насиља, укључујући родно засновано насиље, вршњачко и сајбер насиље;

обезбеде доступне и прилагођене информације о правима и начинима заштите права из овог закона.

Одговор надлежног предлагача: Коментар није прихваћен.

Образложење надлежног предлагача: Предложени члан нема карактер одредбе већ директиве, односно стратешког усмерења, нарочито имајући у виду да није могуће нормирати санкцију за непоштовање такве одредбе. Поред тога, одредба позива на поштовање више већ постојећих прописа из различитих области, што додатно појачава њен декларативни карактер, а што оптерећује текст прописа без видљиве сврхе.

Коментар Групе удружења:

Члан 19. ЗЗД

Предлог допуна члана 19, након става 2. овог члана додају се нови ставови

Забрањено је лицу или групи лица на основу њиховог личног својства, отежати или онемогућити упис у васпитно-образовну установу, или искључити их из ових установа, отежати или ускратити могућност праћења наставе и учешћа у другим васпитним, односно образовним активностима, разврставати ученике по личном својству, злостављати их и на други начин неоправдано правити разлику и неједнако поступати према њима.

Изричито је забрањено:

- 1) одвајање деце у посебне групе или школе, или примена наставног плана и програма нижег квалитета или смањеног обима, на основу личног својства. Свако такво раздвајање, формално или фактичко, представља сегрегацију у смислу овог закона;
- 2) одбијање, одлагање и отежавање уписа детета у образовне институције због недостатка или непотпуне документације која се односи на дете или његове родитеље или законске старатеље;
- 3) искључивање детета из ваннаставних активности, школских излета, спорта, културних активности, превоза или исхране, на основу личног својства;
- 4) било какво насиље према детету, укључујући родно засновано насиље, вршњачко и сајбер насиље, узнемиравање, понижавајуће поступање или говор мржње, у просторијама школе, као и током школских и ваншколских активности.

Образовне установе су дужне да обезбеде разумно прилагођавање и индивидуализовану образовну подршку деци са сметњама у развоју и другој деци којој је потребна додатна подршка, како би се осигурало њихово укључивање у редовно образовање на равноправној основи са другом децом. Отежавање, ускраћивање или условљавање такве подршке на основу личних својстава детета или родитеља, односно, старатеља и чланова породице представља дискриминацију.

Одговор надлежног предлагача: Коментар није прихваћен.

Образложење надлежног предлагача: Видети образложење на претходни коментар.

Коментар Групе удружења:

Члан 22. ЗЗД

Свако дете, односно малолетник има једнака права и заштиту у породици, друштву и држави, без дискриминације по било ком личном својству детета или његовог родитеља, законског заступника или члана породице.

Деца у посебном ризику од дискриминације, у смислу овог закона, су:

Деца припадници ромске националне мањине и других националних и етничких мањина;

Деца са инвалидитетом, укључујући интелектуални, психосоцијални, физички, сензорни и вишеструки инвалидитет;

Избеглице, тражиоци азила, мигранти, интерно расељени и без држављанства, без обзира на њихов правни статус или правни статус њихових родитеља;

Деца која живе у руралним, удаљеним и на други начин изолованим срединама;

Деца у уличној ситуацији;

Деца која живе са HIV/AIDS и другим хроничним или стигматизованим здравственим стањима;

LGBTI деца;

Деца лишена породичног окружења, укључујући децу која живе у институцијама или другим облицима алтернативне неге;

Деца која живе у сиромаштву или у породицама у ситуацији социјалне искључености;

Деца у сукобу са законом.

Забрањено је:

неједнако поступање према детету, односно ускраћивање или ограничавање права детета по основу било ког личног својства детета или његових родитеља, законских заступника или чланова породице;

јавно заговарање или поступање којим се даје предност деци једног пола, у односу на децу другог пола;

излагање детета стигми, говору мржње, узнемиравању, понижавајућем поступању или насиљу по основу било ког личног својства детета или његових родитеља, законских заступника или чланова породице;

искључивање детета из образовања, здравствене заштите, социјалне заштите, становања, уписа у матичне књиге рођених, личних докумената, јавних услуга, културних, спортских или рекреативних активности, односно приступа судским, управним и другим поступцима, или условљавање тог приступа, по основу било ког личног својства детета или његових родитеља, законских заступника или чланова породице.

Приликом примене одредаба овог члана, најбољи интерес детета биће примарни критеријум, а детету ће се обезбедити право да слободно изрази мишљење и да се том мишљењу посвети дужна пажња у складу са његовим узрастом и зрелошћу.

Органи јавне власти су дужни да посвете посебну пажњу групама деце из става 2. овог члана и да уведу мере, укључујући и посебне мере, како би се одговорило на специфичне облике дискриминације са којима се суочавају ове групе.

Одговор надлежног предлагача: Коментар није прихваћен.

Образложење надлежног предлагача: Видети образложење на претходни коментар.

Коментар Групе удружења:

Члан 33. став 1. ЗЗД

Допуна члана 33. става 1 – додаје се нова тачка:

Обезбеђује да сви поступци који се воде пред Повереником буду доступни деци, да су прилагођени деци и да поштују право детета да изрази мишљење и да оно буде узето у обзир.

Одговор надлежног предлагача: Коментар није прихваћен.

Образложење надлежног предлагача: Члан 33. прописује врсте послова, однос активности Повереника, а не начин на који се води поступак пред Повереником, те је стога евентуалну измену потребно предложити у оквиру других чланова закона.

Коментар Групе удружења:

Нови члан 33а ЗЗД

У оквиру Стручне службе Повереника, успоставља се организациона јединица за поступање у случајевима дискриминације деце. Организациона јединица је задужена и за промоцију равноправности деце.

Повереник је дужан да за запослене у овој организационој јединици обезбеди иницијалну и континуирану обуку о правима детета и положају деце, укључујући децу из група у посебном ризику од дискриминације.

Организациона јединица:

Обезбеђује начине подношења притужби прилагођене деци, укључујући децу из група у посебном ризику од дискриминације;

Успоставља контакт са децом из група у посебном ризику од дискриминације и њиховим породицама, укључујући посете школама, предшколским установама, здравственим установама, прихватним центрима, установама за алтернативну негу и неформалним насељима;

Израђује информативне материјале прилагођене деци о правима из овог закона, као и о поступку пред Повереником;

Припрема посебне анализе стања у вези са дискриминацијом деце и укључује их у редовне и посебне извештаје Повереника;

Осигурава приватност, заштиту достојанства и безбедност деце учесника у поступку пред Повереником и свим другим активностима;

Континуирано сарађује са организационом јединицом Заштитника грађана која се бави правима детета.

Одговор надлежног предлагача: Коментар није прихваћен.

Образложење надлежног предлагача: Видети образложење на претходни коментар.

Коментар Групе удружења:

Члан 35. ЗЗД

Допуна члана 35. ЗЗД

Дете може лично да поднесе притужбу Поверенику, без обзира на узраст, уколико је способно да формира и изрази мишљење по том питању.

Притужбу у име детета може да поднесе и родитељ детета, законски старатељ, организација која се бави заштитом права детета, као и на иницијативу Заштитника грађана.

Када се притужба подноси у име детета које је способно да формира и изрази мишљење по том питању, Повереник ће затражити мишљење детета и дати му одговарајућу тежину, у складу са узрастом и зрелошћу детета.

Повереник води поступак у коме учествује дете на начин који је адекватан и примерен узрасту детета, његовој зрелости, полу, инвалидитету и на језику који дете разуме.

Повереник посебно:

Обавештава дете, у прилагођеном облику, о поступку, правима детета, о улози Повереника и сваког другог учесника у поступку, као и о могућим исходима;

Осигурава да је идентитет детета заштићен, током поступка и након њега, осим ако је откривање неопходно и у најбољем интересу детета, уз слободан и информисани пристанак детета, када је дете способно да га пружи;

Обезбеђује да дете изрази мишљење, коме ће се придати дужна пажња, самостално или преко заступника, у окружењу које је прилагођено детету, као и уз помоћ преводиоца, тумача за знаковни језик или друге квалификоване особе за подршку, када је то потребно.

Одговор надлежног предлагача: Коментар није прихваћен.

Образложење надлежног предлагача: Министарство је размотрило коментар уз консултацију са Повереником за заштиту равноправности и заузело став да постојећи законски оквир већ омогућава да дете, или родитељ у име детета поднесе притужбу без дискриминације у погледу квалитета вођења поступка пред Повереником. Наглашавамо и да је Повереник предвидео посебан образац лако разумљивог језика управо за случајеве

када је подносилац притужбе дете, као и да у стручној служби Повереника раде два службеника посебно обучена за поступање по представкама деце.

Љубиша Стевановић (у даљем тексту: Љ. Стевановић):

Коментар Љ. Стевановића:

Члан 4. Нацрта, којим се у члану 13. у тачки 1. Након речи: „верске припадности” додаје заграда и речи: „(укључујући расну дискриминацију према Ромима, исламофобију и антисемитизам)”, је дискриминаторским јер су две верске заједнице стављене посебно/изнад других цркава и верских заједница.

Уместо тога, предлаже се формулација „(укључујући расну дискриминацију према Ромима и традиционалним црквама и верским заједницама)”.

Одговор надлежног предлагача: Коментар није прихваћен.

Образложење надлежног предлагача: Дискриминација према Ромима, Јеврејима и особама које воде порекло са Блиског истока, надилази верске предрасуде, те је стога препозната као специфичан вид дискриминације при коме се спајају барем два различита лична својства. Напомињемо да је дискриминација по основу вероисповести већ забрањена посебним чланом закона.

Коментар Љ. Стевановића:

Након речи: „језика” додаје се реч: „и писма”. Ово из разлога што у Србији, у многим установама се не може добити, на пример, уговор на србском језику и ћириличком писму док је мањинама гарантовано да уз језик имају одговарајуће писмо. Овај предлог није у супротности ни са једним прописом.

Одговор надлежног предлагача: Коментар није прихваћен.

Образложење надлежног предлагача: Листа личних својстава дефинисана законом није затворена, што значи да може обухватити и друга у складу са околностима. У конкретном случају, писмо се може довести у везу са личним својствон националне припадности, или инвалидитета, што значи да постоји начин да лице буде заштићено у случају дискриминације на основу писма.

Михајло Фејса - коментар:

Предлози су функционални. Али, наводим мој случај који није обухваћен предлозима. Према Закону о забрани дискриминације Службени гласник РС, бр. 22 од 30. марта 2009, 52 од 24. маја 2021. године, доцентка, шефица Одсека за русинистику Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду Ана Римар Симуновић је дискриминисала мене у области рада, не дајући ми зелено светло за излазак на гласање на Наставно-научно веће у вези са продужењем мог радног односа (чл. 16), на основу старосног доба (чл. 23), на основу националне (моје русинске и њене украјинске) припадности (чл. 24) и на основу својих (некад коминтерновских, а данас само украјинских) политичких убеђења (чл. 25).

Како санкционисати дискриминацију на одсечима факултета, ако се шеф и заменик крију иза аутономије? Жалио сам се и етичким комисијама, и Покрајинском

омбудсману и в. ниже. Сви перу руке. Ваљда злочини морају бити у том случају оцењивани и изван дотичног факултета? И регулисани Законом? Због тога што није тако, са 2 према један ја сам избачен са Филозофског факултета. Два доцента су прегласавањем избацили редовног професора. Да ли један одсек може да постоји са два доцента, без ванредног и редовног професора? И без професора емеритуса, чији ми избор шефица и њен заменик опструирају? Као што су ми опструирали да постанем и шеф Одсека за русинистику, иако сам имао све услове. Имам и све услове за професора емеритуса, али опструирање „неколега“-злочинаца се не кажњава. Чак се жртва представља као злочинац-ћаци јер је одбио да опструира наставно-научноистраживачки процес на Филозофском факултету, на коме су најгласнији управо шефичини и заменикови.

Одговор надлежног предлагача: Коментар није применљив.

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања (у даљем тексту: МРЗБСП):

Коментар МРЗБСП:

Предлажемо да се члан 13. у коме се наводе тешки облици дискриминације у тачки 1. допуни по основу: боје коже, етничког порекла, полних карактеристика, предака, држављанства, образовања, правног или социјалног статуса, генетских особености, брачног и породичног статуса, имовног стања, изгледа, чланства у политичким, синдикалним и другим организацијама, менталних сметњи, других здравствених стања, осуђиваности или било којег другог личног својства.

Одговор надлежног предлагача: Коментар није прихваћен.

Образложење надлежног предлагача: Навођењем свих личних својстава из члана 2. у члану 13. став 1. обесмислило би обе одредбе. Напомињемо да члан 13. став 1. препознаје она лична својства на основу којих је, у историјском контексту, најчешће долазило до систематских и масовних случајева кршења људских права.

Коментар МРЗБСП:

У члану 40.6 који се односи на евиденције Повереника, треба у једном ставу предвидети и обавезу вођења евиденције Повереника о притужбама о дискриминацији (према подносиоцу притужбе, донетим мишљењима, препорукама, покренутим поступцима, изреченим мерама, поднетим захтевима за покретање прекршајног поступка, издатим саопштењима којима се осуђују акти дискриминације итд.) као и објављивање анонимизоване статистике на сајту Повереника.

Одговор надлежног предлагача: Коментар није прихваћен.

Образложење надлежног предлагача: Нови члан 40б већ прописује да Повереник води евиденцију о заштити од дискриминације коју чине подаци о предметима насталим у раду Повереника. Мишљења смо да предложена формулација представља довољно широк оквир да обухвати све постојеће као и евентуално нове врсте аката који настају у раду Повереника.

Министарство унутрашњих послова - коментар:

Измена члана 17.: на начин да гласи: „Дискриминација у коришћењу добара и пружању услуга постоји ако правно или физичко лице, у оквиру своје делатности,

односно занимања, на основу личног својства лица или групе лица, одбије или ограничи коришћење добра или услуге, за коришћење добра или пружање услуге тражи испуњење услова који се не траже од других лица или групе лица, односно ако у коришћењу добара или пружању услуга неоправдано омогући првенство другом лицу или групи лица.”

Одговор надлежног предлагача: Коментар је прихваћен.

Национална служба за запошљавање доставила је коментар да нема примедба на текст Нацрта закона.

Републички фонд за здравствено осигурање - коментар:

Допуна члана 18. којим се мења члан 45. став 3. основног закона. Имајући у виду да правна лица која су вршиоци јавних овлашћења попут Републичког фонда за здравствено осигурање, која у делокругу свог рада манипулишу подацима који су, у складу са Законом о заштити података о личности и GDPR дефинисани као осетљиви подаци, потребно је допунити члан 45, став 3 садашњег текста Закона. Мишљења смо да је садашња формулација наведеног члана 45. став 3 Закона о забрани дискреиминације у супротности са наведеним Законом који јасно дефинишу начин, поступак и могућност увида у базе података, које садрже осетљиве податке. Стога сматрамо да је потребно додати искључиво одобрење органа пред којим се води неки од предвиђених поступака. На тај начин би се избегла колизија са кровним законом и увела додатна правна сигурност.

Одговор надлежног предлагача: Коментар је прихваћен.

*

У оквиру јавне расправе о Нацрту закона, одржан је и округли сто у Београду, 21. априла 2026. године, уз омогућавање учешћа свих заинтересованих страна личним доласком, али и путем видео-линка, који је обезбедила Немачка организација за међународну сарадњу - GIZ. Позив за учешће на Округлом столу објављен је истовремено са обавештењем о одржавању јавне расправе. Поред тога, позив је упућен директно, на имејл адресе чланова Радне групе за израду Нацрта закона (33 представника), независних консултаната за област превенције и заштите од дискриминације (3 представника), представника међународних организација (3), 49 организација цивилног друштва, укључујући и Национални конвент о Европској унији, министарстава (24), независних тела и институција (4), правосудних институција (6), јавних служби (9), јединица локалне самоуправе (174) и националних савета националних мањина (24). На округлом столу присуствовало је 20 пријављених учесника, и још 28 укључених онлајн. Записник са округлог стола чини саставни део овог извештаја.

Извештај о спроведеној јавној расправи доступан је на интернет-страници надлежног предлагача и на порталу е-Консултације.

З А П И С Н И К

са округлог стола у оквиру јавне расправе о Нацрту закона о изменама и допунама
Закона о забрани дискриминације

Дана 21. априла 2026. године у Палати „Србија”, Булевар Михајла Пупина 2, 11070 Београд, у сали 368, III спрат, одржан је округли сто у оквиру јавне расправе о Нацрту закона о изменама и допунама Закона о забрани дискриминације.

У округлом столу су учествовали: државни секретар Ливија Павићевић као модератор, в.д. помоћника министра Симона Поповић, Никола Радојловић, Ивана Смаилагић, Светлана Ђорђевић и Селмедина Младеновић испред Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог; Јелена Котевић испред Повереника за заштиту равноправности; Тамара Благојевић, Оља Јовичић и Драгана Вујков Радуловић испред Заштитника грађана; Драгана Ђорић, Покрајински заштитник грађана; Александра Дробњак испред Министарства унутрашњих послова; Ведрана Перовић испред Министарства туризма и омладине; Бојана Антонијевић испред Градске управе града Јагодина; Татјана Ђурђевић Степанић испред Општине Врњачка Бања; Ивана Балов испред Републичког фонда за здравствено осигурање; Светлана Ракић испред Канцеларије Савета Европе у Београду; Ана Јанковић Јовановић испред Канцеларије сталног координатора Уједињених Нација у Београду; Небојша Лазаревић и Душан Протић из Центра за европске политике; и Масимо Морати, независни експерт.

На самом почетку, министар за људска и мањинска права и друштвени дијалог Демо Бериша је поздравио учеснике и истакао да, након завршетка јавне расправе, очекује Нацрт закона који је квалитативно унапређен у интересу свих грађана. Нагласио је да грађани константно комуницирају са државним институцијама тражећи заштиту својих права, те да у том смислу треба оснажити и механизме за ту заштиту. Позвао је учеснике на активан допринос јавној расправи и пожелео свима срећан рад.

У уводном делу, модератор округлог стола, државни секретар Ливија Павићевић из Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог је поздравила све учеснике и нагласила важност измена и допуна Закона о забрани дискриминације ради усаглашавања са правним тековинама Европске уније. Најавила је неопходно прибављање мишљења на Нацрт закона Европске комисије и напоменула да је крајњи рок за доношење закона јун 2026. године. Позвала је све заинтересоване да изложе своје коментаре, уз напомену да је потребно држати се оквира одређеног самим изменама и допунама. Госпођа Павићевић је нарочито напоменула да су кључне измене и допуне везане за оснаживање институције Повереника за заштиту равноправности да, у оквиру постојећих овлашћења, адекватније обавља свој рад.

На почетку радног дела састанка, модератор госпођа Павићевић је започела излагање навођењем директива Европске уније са којима је потребно ускладити постојећи закон, као и препорука Европске комисије против расизма и нетолеранције Савета Европе (ECRI). Представница Повереника за заштиту равноправности, госпођа Котевић, истакла је да Република Србија већ има један од најнапреднијих законских оквира за заштиту од дискриминације, али да је свако унапређење пожељно. Госпођа Павићевић је напоменула да представници Европске уније, као и уговорних тела

Уједињених нација, показују велику заинтересованост за унапређење рада Повереника за заштиту равноправности, нарочито у погледу поступања по службеној дужности као и односа Повереника према судовима. У том смислу, госпођа Котевић изразила је забринутост због чињенице да још увек није донет одговарајући подзаконски акт који регулише функционисање евиденције о судским одлукама у поступцима за заштиту од дискриминације.

Госпођа Котевић је предложила да се, мимо предложеног Нацрта закона, изврши измена у члану 2. основног закона и то у делу који одређује родну неутралност израза употребљених у закону. Госпођа Павићевић је констатовала да је у питању измена релативно малог значаја те да стога није проблем уврстити је. Господин Протић је предложио да се одредба о родно неутралном језику издвоји у посебан члан. Господин Радојловић је напоменуо да се идентична одредба налази у више десетина закона, тако да измене Закона о забрани дискриминације неће утицати на сходну измену одредаба у тим законима. Господин Протић је изразио неслагање наводећи да кровни закон о забрани дискриминације утиче и у питању родне неутралности на остале законе.

Потом се прешло у разматрање појединачних правних решења у Нацрту закона.

У погледу члана 4. којим се допуњује члан 13. основног закона, додавањем расне дискриминације према Ромима, антисемитизма и исламофобије, госпођа Котевић је сугерисала да се у образложењу Нацрта закона ближе образложи овакво решење, са којим је Повереник сагласан, али које изискује појашњење услед чињенице да је резултат релативно нових тенденција у конвенцијама.

Госпођа Павићевић се сагласила са предлогом, изразивши став о проблематичном термину „антициганизам“ у српском језику. Госпођа Ракић из Савета Европе се сагласила да термин који садржи реч „цигани“ има увредљиву конотацију, те да стога није адекватан. Представница Заштитника грађана, госпођа Јовичић је канديدовала термин „антиромски расизам“ као коришћен у представкама подношеним тој институцији.

Није постигнуто коначно решење по овом питању али је постигнут консензус да „антициганизам“ није адекватан термин.

У погледу члана 6. којим се мења члан 16. основног закона, госпођа Павићевић је питала да ли постоји став надлежних институција. Господин Радојловић је напоменуо да је Национална служба за запошљавање доставила коментар без примедба на Нацрт закона.

У погледу члана 7. којим се мења члан 17. основног закона, представница Министарства унутрашњих послова, госпођа Дробњак је напоменула да је потребно прецизније дефинисати појам добара, односно да се добра не могу пружати него користити. Примедба је усвојена. Представнице Заштитника грађана предложиле су да се у одредбу укључи појам универзалног дизајна. Госпођа Павићевић рекла је да ће предлог бити размотрен.

У погледу члана 8. којим се додаје нови члан 17а, дискутовано је о томе да ли је члан намењен само заштити по основу инвалидитета. Није било сугестија за измену.

У погледу члана 10. којим се мења члан 32. основног закона, госпођа Котевић је сугерисала да је потребно вратити у Нацрт закона могућност да Повереник отвара регионалне канцеларије. Госпођа Павићевић је рекла да ће предлог бити размотрен и да је неопходно образложење према Министарству финансија. Госпођа Котевић се осврнула и на чињеницу да у институцији Повереника већ годинама број запослених не одговара броју дефинисаном актом о систематизацији.

У погледу члана 11. којим се мења члан 33. основног закона, госпођа Котевић је предложила додатно прецизирање тачке 1). Што се тиче положаја умешача, предложила је да се то регулише допуном постојеће тачке а не додавањем нове. Што се тиче измене тачке 11) предложила је да се у исту уврсти и реализација обука.

У погледу члана 14. којим се мења члан 36. основног закона, дискутовало се о основу за одбацивање притужбе у случају када је судски поступак по истој ствари већ покренут, али без коначног консензуса у погледу додатних измена. Одбачен је предлог госпође Дробњак да се пропише мировање поступка пред Повереником током трајања судског поступка по истој ствари.

У погледу члана 15. којим се мења члан 37. основног закона, госпођа Котевић је образложила предлог да се новим ставом 7. директно пропише обавеза државних органа да Поверенику омогуће спровођење радњи ради прикупљања доказа неопходних за вођење поступка за заштиту од дискриминације.

Дискутовало се о овлашћењима за приступ подацима и могућности приступа просторијама у циљу прикупљања доказа, по моделу Заштитника грађана. Госпођа Павићевић се сагласила са ставом да овлашћења Повереника у том смислу треба уредити по узору на Заштитника грађана.

У погледу члана 17. којим се додаје нови члан 40а, који прописује поступање по службеној дужности Повереника, представници Заштитника грађана сугерисали су да се поред појма „лице против кога је поступак покренут“ уврсти и „орган јавне власти“, будући да законска дефиниција лица не обухвата органе јавне власти, а имајући у виду да Повереник може да поступа по службеној дужности и против органа. Господин Протић је сугерисао да у ставу 2. новог члана реч „израђује“ треба заменити речју: „доноси“. Обе сугестије су прихваћене.

У погледу члана 18. којим се мења члан 45. основног закона, представница Врховног суда, госпођа Вања Родић је поставила питање применљивости одредбе која прописује да је довољно да тужилац изнесе чињенице на основу којих се може закључити да је акт дискриминације извршен. Госпођа Павићевић је појаснила да је у питању сугестија Европске комисије, и сугерисала госпођи Родић да упутити писани предлог за евентуално појашњење одредбе.

У погледу члана 20. којим се додаје нови члан 52а, госпођа Котевић је предложила повећање висине новчаних казни прописаних за прекршај правног лица односно предузетника, власника, односно корисника објекта у јавној употреби или јавне површине, које лицу или групи лица на основу њиховог личног својства не омогући приступ тим објектима, односно површинама.

Будући да није било више јављања за коментар, модератор, госпођа Павићевић је закључила округли сто, захваливши се још једном свим учесницима на конструктивном доприносу.

Састанак је завршен у 12:10 часова.